

Arduino Programming

Theorie Sessie 4

Pointers in C/C++
Pointers en Functies
Pointers en Arrays
Pointer bewerkingen
Pointer bewerkingen en Arrays

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

Een pointer is een speciale variable die geen waardes maar een geheugen adres bevat.

Dit is typisch het startadres van waar de inhoud van een andere variabele zich in het geheugen bevindt

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

Pointers wijzen naar andere variabelen en deze variabelen hebben uiteraard een data type

Pointers zélf hebben niet altijd hetzelfde type, er bestaan namelijk meerdere types pointers

en dit ondanks dat alle pointers dezelfde soort data stockeren namelijk één geheugenadres.

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

*pointers moeten
hetzelfde type hebben dan
de variabelen waar ze naar verwijzen*

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

Pointers worden gedeclareerd door het plaatsen van een asterix (*) voor het data type waar ze naar verwijzen:

```
int *voorbeeldpointer;
```

```
int *  voorbeeldpointer;
```

```
int*  voorbeeldpointer;
```


Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

Pointers worden gedeclareerd door het plaatsen van een asterix (*) voor het data type waar ze naar verwijzen:

int *voorbeeldpointer;   → *meest voorkomende notatie*

int * voorbeeldpointer;

int* voorbeeldpointer;

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

Enkele voorbeelden:

char *c;
char* c;

is een pointer met naam “c” die wijst
naar het startadres
van een variabele van het type char

Een char omvat één byte in het geheugen
De pointer wijst dus naar deze byte.

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

int *t;

is een pointer met naam “t” die wijst
naar het startadres
van een variabele van het type int

Een int omvat twee bytes in het geheugen,
de pointer wijst hier naar het éérste van de twee

Pointers in C/C++

Wat is een pointer?

float *s;

is een pointer met naam “s” die wijst
naar het startadres
van een variabele van het type float

Een float omvat vier bytes in het geheugen,
de pointer wijst hier naar het éérste van de vier

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

Als een pointer het adres bevat
van waar een andere variabele zich bevindt

dan is de vraag:

hoe wordt de link gemaakt
tussen zo'n pointer
en een willekeurige variabele ?

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

Dit is het gemakkelijkst te verduidelijken
aan de hand van een praktisch voorbeeld:

Stel de variabele “c” van het type “char”
bevat als waarde de letter “a”.

De declaratie hiervan is:

```
char c = “a”;
```


Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

	<u>Adres</u>	<u>Data</u>
	0x1152	.....
char c = "a";	0x1153	a
	0x1154	.....
	0x1155	.....
	0x1156	.....

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

we hebben vervolgens een pointer “p”
die verwijst naar het type char.

De declaratie hiervan is:

```
char *p;
```


Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

`char *p;`

<u>Adres</u>	<u>Data</u>
0x1382	

`char c = "a";`

<u>Adres</u>	<u>Data</u>
0x1152	.....
0x1153	a
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

dan kunnen we zorgen dat de pointer “p” wijst naar het startadres van de char variabele “c” op de volgende manier:

p = &c;

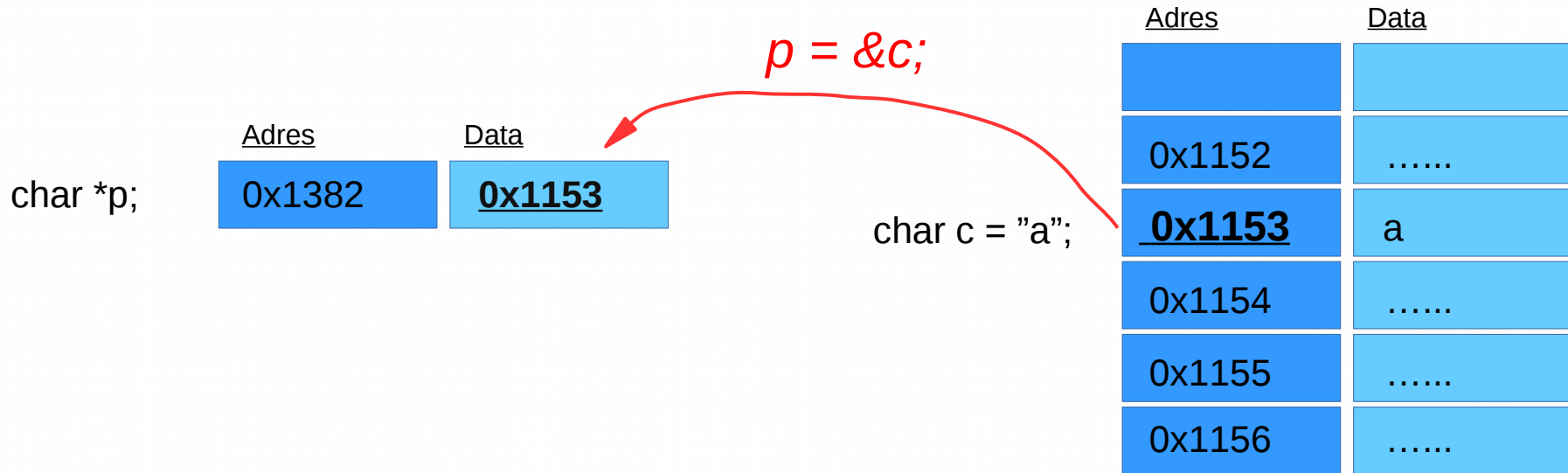
de ampersant moet men hierbij lezen als:

& = “het geheugen-adres van”

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

Pointers in C/C++

Hoe werken pointers ?

Correctie:

char *p;

Adres	Data
0x1382	<u>0x11</u>
0x1383	<u>0x53</u>

$p = \&c;$

char c = "a";

Adres	Data
0x1152	.....
<u>0x1153</u>	a
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

één byte per geheugencel

8-bits microcontroller

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

Pointers kunnen gebruikt worden als referentie naar de inhoud van een andere variabele (via het omwegje van het adres)

een pointer als waarde-referentie duid men aan door een asterix voor de pointer te plaatsen

bvb:

*p

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

```
char c='a'; → c staat op adres 0x1153  
char *p;  
p = &c;
```

p

*p

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

```
char c='a'; → c staat op adres 0x1153  
char *p;  
p = &c;
```

p → is nu 0x1153

*p

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

```
char c='a'; → c staat op adres 0x1153  
char *p;  
p = &c;
```

p → is nu 0x1153

*p → is nu 'a'

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

```
char c='a'; → c staat op adres 0x1153  
char *p;  
p = &c;
```

```
... Serial.println(p) → "0x1153"
```

```
... Serial.println(*p) → "c"
```


Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

```
char c='a'; → c staat op adres 0x1153  
char *p;  
p = &c;
```

*dit geeft een foutmelding omdat "Serial.println"
last heeft met het printen van pointers*

```
... Serial.println(p) → "0x1153"
```

```
... Serial.println(*p) → "c"
```

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

*Willen we het adres van een pointer
weergeven via `Serial.println`*

*dan moeten we dit doen via een klein omwegje
door éérst het type te veranderen naar een `int`*

`Serial.println(int(p))` → `"0x1153"`

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

char *p;

Adres	Data
0x1382	<u>0x11</u>
0x1383	<u>0x53</u>

$p = \&c;$

char c = "a";

Adres	Data
0x1152	.....
<u>0x1153</u>	a
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

p

*p

Pointers in C/C++

Pointers als waarde-referentie

Zowel 'p' als '*p' noemen we pointers

Het sterretje duid énkél aan
over welke verwijzing het gaat:

- naar het geheugen adres
- of naar de *inhoud* van dat adres

Pointers en Functies

Nut van pointers

...wat kunnen we nu met zo'n pointer doen?

Een van de belangrijke toepassingen van pointers is het doorgeven van variabelen aan functies.

Stel de volgende functie:

```
int verdubbel( int getal ) {  
    getal = getal * 2;  
    return getal;  
}
```


Pointers en Functies

Nut van pointers

Dan kan men niet zomaar deze functie op de volgende manier aanroepen:

```
int gt = 7;  
verdubbel(gt);
```

het mág wel, dit geeft géén foutmelding...

... maar na het aanroepen is
gt nog steeds 7 en niet 14 !

Pointers en Functies

Nut van pointers

Bij het aanroepen van de functie wordt er immers een nieuwe variabele gemaakt

(int getal)

de bewerking gebeurt op deze nieuwe variabele
deze wordt de retourwaarde van de functie

return getal;

Pointers en Functies

Nut van pointers

Willen we dat de waarde van de variabele waarmee we de functie aanroepen aangepast wordt dan moeten we dit doen als:

gt = verdubbel(gt);

ook hier echter wordt nog steeds een kopie gemaakt van gt in het geheugen bij het aanroepen van de functie

Pointers en Functies

Nut van pointers

Deze kopie is echter zinloos.
We doen er niets mee.

Het was niet onze bedoeling dat we nog
de originele waarde van 'gt' zouden behouden

Ons doel was gewoon
de waarde van 'gt' verdubbelen.

Pointers en Functies

Nut van pointers

Stel dat het nu niet om zo'n functie zou gaan die één parameter neemt, maar 1000 parameters...

dan zou er van elke parameter in de functie een lokale kopie gemaakt worden die vervolgens geretourneerd moet worden.

Stel nu dat het gaat om float's...

Pointers in C/C++

Nut van pointers

één float neemt 4 bytes in het geheugen
dus dat wil dit zeggen dat deze operatie

$$\underline{1000 \times 4 \text{ byte's} = 4 \text{ kilobyte}}$$

aan onnodige extra variabelen zal creëren

maar variabelen komen in de Arduino
terecht in het SRAM geheugen.

en deze SRAM is slechts 2 kilobytes groot ...

Pointers en Functies

Nut van pointers

Onnuttige kopies van variabelen kunnen snel dus een probleem worden in de kleine geheugens van een microcontroller !

Hiernaast moet de CPU van de chip ook nog 'ns héél hard werken om al deze kopies te maken en ook nog eens om ze terug te wissen !

Dit kan in de uitvoering van een programma dus enorme vertragingen opleveren.

Pointers en Functies

Nut van pointers

de oplossing ... ?

Pointers !!

Pointers en Functies

Nut van pointers

We nemen opnieuw onze voorbeeld functie doch met enkele aanpassingen:

```
void verdubbel( int *pntr ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

de functie neemt nu een pointer als argument
m.a.w. het adres van een andere variabele

en de bewerking is nu op de **inhoud** van dit adres

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( int *pntr ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

```
void setup() {  
    int gt = 7;  
    verdubbel ( &gt );  
}
```


Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( int *pntr ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

verdubbel (&gt) = 0x1153


```
void verdubbel( int *pntr ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```


pntr

*pntr

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

pntr = 0x1153

*pntr

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

pntr = 0x1153

*pntr

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```

pntr = 0x1153

*pntr = 7

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```


$*pntr * 2 \rightarrow 7 * 2 = 14$

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```


*pntr * 2 → 7 * 2 = 14

*pntr = 14

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	7
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( 0x1153 ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}
```


*pntr * 2 → 7 * 2 = 14

*pntr = 14

int gt = 7;

Adres	Data
0x1152	.....
0x1153	14
0x1154	.....
0x1155	.....
0x1156	.....

Pointers en Functies

Nut van pointers

```
void verdubbel( int *pntr ) {  
    *pntr = *pntr * 2;  
}  
  
void setup() {  
    int gt = 7;  
    verdubbel ( &gt );  
    Serial.println(gt);    → 14  
}
```

er is géén kopie van gt gemaakt

Pointers en Arrays

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

Stel we hebben volgende array:

byte b[4] = { 0,1,2,3 };

Hoe ziet deze array er dan uit
in het geheugen van de microcontroller ?

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

byte b[4] = { 0,1,2,3 };

	<u>Adres</u>	<u>Data</u>
	0x101F	
<i>b[0] →</i>	0x1020	0
<i>b[1] →</i>	0x1021	1
<i>...</i>	0x1022	2
<i>b[3] →</i>	0x1022	3
	0x1023	

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

We kunnen hier dan
elk element apart aanspreken:

byte elementje = b[2];

... maar zo'n array in zijn geheel aanspreken
in C/C++ is niet zoals in andere talen

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

indien we nu het volgende proberen:

```
byte b[4] = { 0,1,2,3 };  
byte kopie[4];
```

```
kopie = b;
```

dan krijgen we een error !!

“invalid array assignment”

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

in tegenstelling tot andere programmeer talen
“bevat” de naam van de array niet “alle elementen”

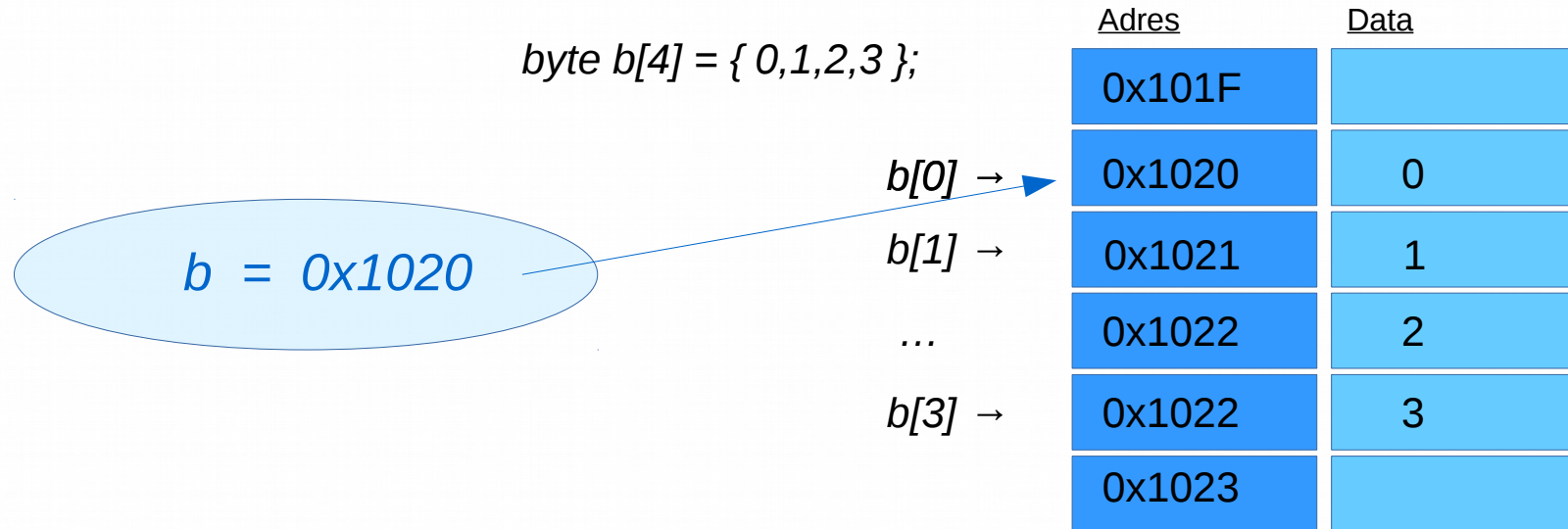
in C/C++ en dus ook Arduino Code
is de naam van een array een pointer

de naam van een array bevat hierbij het adres
van het éérste element van deze array

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

Pointers en Arrays

Arrays in het geheugen

Variabele:

```
int a = 7;  
int *p;
```

```
p = &a;
```

```
Serial.println( *p) → 7
```

Array:

```
int a[ ] = { 1,2,3 };  
int *p;
```

```
p = a;
```

```
Serial.println ( *p) = 1
```


Pointer bewerkingen

Pointer bewerkingen

pointer++

veronderstel even dat drie variabelen
opeenvolgend in het geheugen staan

```
char a = "x";  
char b = "y";  
char c = "z";
```

en dat we een pointer hebben
die naar het adres van de éérste variabele
van deze drie variabelen verwijst

```
char *p = &a;
```


Pointer bewerkingen

pointer++

char *p;

<u>Adres</u>	<u>Data</u>
0x1382	<u>0x1153</u>

char a = "x";

char b = "y";

char c = "z";

<u>Adres</u>	<u>Data</u>
0x1152	.....
0x1153	x
0x1154	y
0x1155	z
0x1156	.....

Pointer bewerkingen

pointer++

dan is de inhoud van de pointer p:

```
Serial.println( int(p) ) → 0x1153;
```

als we nu de inhoud van deze pointer aanpassen,
dan wijst de pointer ook in het geheugen
naar een andere locatie

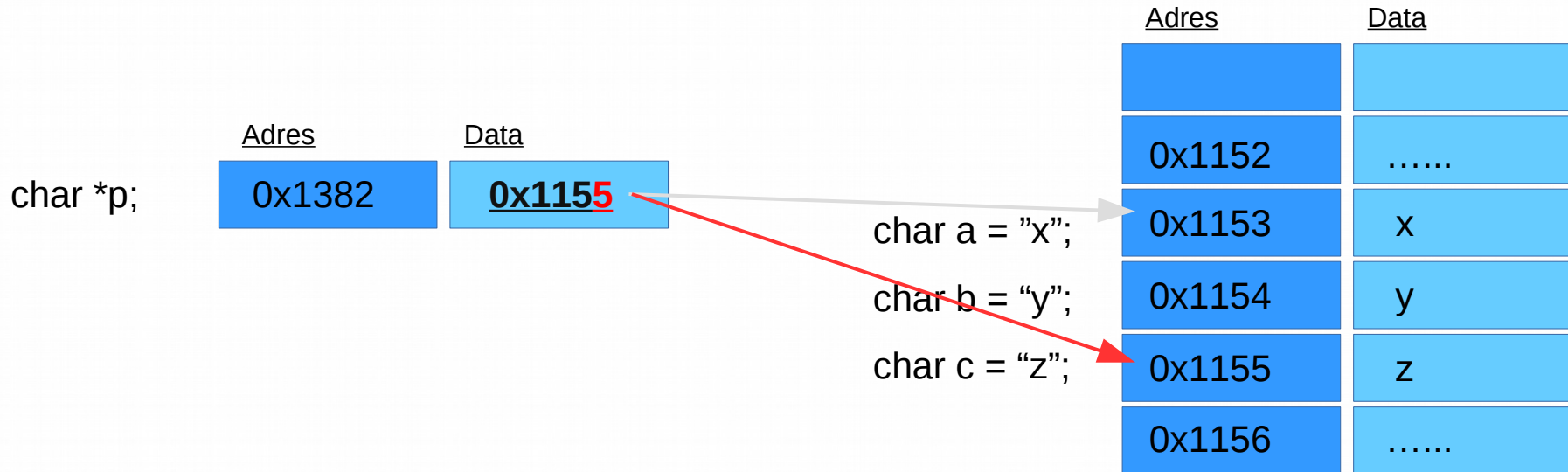
```
p = 0x1155;
```

```
Serial.println ( int(p) ) → 0x1155;
```


Pointer bewerkingen

pointer++

Pointer bewerkingen

pointer++

Als we dan kijken naar de inhoud waar de pointer naar gaat refereren dan krijgen we dit:

```
p = &a;
```

```
Serial.println( int(p) ) → 0x1153
```

```
Serial.println( *p ) → "x"
```

```
p = 0x1155;
```

```
Serial.println( int(p) ) → 0x1155
```

```
Serial.println( *p ) → "z"
```

Pointer bewerkingen

pointer++

het veranderen van het adres van een pointer kan eveneens door het toepassen van wiskundige bewerkingen en/of bestaande operatoren:

$p = p + 2;$

$p = p - 7;$

$p++;$

$p-- ;$

Pointer bewerkingen

pointer++

de bestaande operatoren of bewerkingen werken evenwel niet hoe men in éérste instantie zou verwachten.

Bij dergelijke operatoren is het van belang wat het pointer type is

We nemen even de incrementor operator om de exacte werking te illustreren:

Pointer bewerkingen

pointer++

wanneer we een pointer met een incrementer ophogen dan zal het adres in de pointer niet met één verhoogd worden

maar met het aantal bytes dat een variable van het type waar de pointer naar wijst groot is

Enkele voorbeelden...

Pointer bewerkingen

pointer++

een 'char' is één byte groot:

```
char a;  
char *p = &a;  
Serial.println(int(p)); → 0x1153;  
p++;  
Serial.println(int(p)); → 0x1154;
```

*p++ zal de pointer hier met
één geheugenplaats ophogen*

Pointer bewerkingen

pointer++

een 'int' is twee bytes groot:

```
int i;
```

```
int *p = &i;
```

```
Serial.println(int(p)); → 0x1160;
```

```
p++;
```

```
Serial.println(int(p)); → 0x1162;
```

*p++ zal hier de pointer met
twee geheugenplaatsen ophogen*

Pointer bewerkingen

pointer++

een 'float' is vier bytes groot:

```
float f;
```

```
float *p = &f;
```

```
Serial.println(int(p)); → 0x1184;
```

```
p++;
```

```
Serial.println(int(p)); → 0x1188;
```

*p++ zal de pointer hier met
vier geheugenplaatsen ophogen*

Pointer bewerkingen

pointer++

het voordeel hiervan is dat wanneer
meerdere variabelen van hetzelfde type
na elkaar in het geheugen staan...
(denk o.a. aan arrays...)

...bewerkingen/operators op een pointer
die pointer direct zullen doen verwijzen
naar het startadres van een andere variabele

Pointer bewerkingen

pointer++

int *p;

Adres	Data
0x1382	<u>0x1160</u>

int i = 32000;

int j = 43231;

Adres	Data
0x115F	
0x1160	32000
0x1161	
0x1162	43231
0x1163	

Pointer bewerkingen

pointer++

int *p;

Adres	Data
0x1382	<u>0x1160</u>

p++;

int i = 32000;

int j = 43231;

Adres	Data
0x115F	
0x1160	32000
0x1161	
0x1162	43231
0x1163	

Pointer bewerkingen

OPGEPAST !!!!!

$$p++ \neq *p++$$

$p++$ → verhoogt het adres in de pointer

$*p++$ → verhoogt de inhoud van
wat er op het adres staat
waar de pointer naar verwijst

Pointer bewerkingen en Arrays

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

gezien de naam van een array een pointer is
naar het eerste element van de array

en alle elementen van een array elkaar
logisch opvolgen in het geheugen

laat dit ons toe om bewerkingen op pointers
te gebruiken om de verschillende elementen
van die array te bereiken

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

We illustreren dit even met een loop doorheen de elementen van een array:

byte m[5] = { 0, 1, 2, 3, 4 };

“m” is dus een pointer naar het adres van het eerste element:

m → 0x3300;

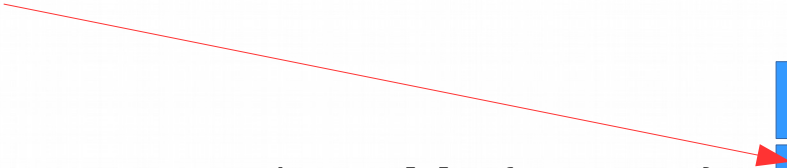

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

m = 0x3300

byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

`m = 0x3300`

`*m = 0`

`byte *p = m;`

`byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };`

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

`m = 0x3300`

`*m = 0`

`byte *p = m;`

`p = 0x3300`

`*p = 0`

`byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };`

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

```
byte *p = m;
```

```
p = 0x3300
```

```
*p = 0
```

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
p++;
```

```
p = ?
```

```
*p = ?
```

Adres

Data

0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

```
byte *p = m;
```

```
p = 0x3300
```

```
*p = 0
```

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
p++;
```

```
p = 0x3301
```

```
*p = 1
```

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

p++;

p = 0x3301

*p = 1

byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };

p++;

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

p++;

p = 0x3301

*p = 1

byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };

p++;

p = 0x3302

*p = 2

Adres	Data
0x3300	0
0x3301	1
0x3302	2
0x3303	3
0x3304	4

Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

in code wordt dit dan bvb:

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };  
byte *p = m;
```

```
for ( int n=0; n<5; n++) {  
    Serial.println ( *p );  
    p++;  
}
```


Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

een terechte opmerking is dat deze code langer is dan het equivalent met de individuele elementen:

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
byte *p = m;
```

```
for ( int i=0; i<5; i++) {  
    Serial.println ( *p );  
    p++;  
}
```

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
for ( int i=0; i<5; i++) {  
    Serial.println ( m[ i ] );  
}
```


Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

kijken we naar het doorgeven van een array
aan een functie dan zien we meteen het voordeel:

```
void drukaf ( byte *p ) {  
    for ( int i=0; i<5; i++) {  
        Serial.println ( *p );  
        p++;  
    }  
}
```

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
drukaf(m);
```


Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

kijken we naar het doorgeven van een array
aan een functie dan zien we meteen het voordeel:

```
void drukaf ( byte *p ) {  
    for ( int i=0; i<5; i++) {  
        Serial.println ( *p );  
        p++;  
    }  
}
```

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
drukaf(m);
```


Pointer bewerkingen en Arrays

Elementen loop

kijken we naar het doorgeven van een array
aan een functie dan zien we meteen het voordeel:

```
void drukaf ( byte *p ) {  
    for ( int i=0; i<5; i++) {  
        Serial.println ( *p );  
        p++;  
    }  
}
```

*zonder pointers zouden
we hier elk element van
de array afzonderlijk
moeten doorgeven*

```
byte m[5] = { 0,1,2,3,4 };
```

```
drukaf(m);
```

*en van elk element
zou een kopie
gemaakt worden*

